

УДК 35:316.77:341.1/8

Голованова Наталія Вікторівна,
аспірант 3-го курсу кафедри політології
та філософії Харківського регіонального
інституту Національної академії державного
управління при Президенті України,
61000 м. Харків, Московський просп.,
75, тел.: +38 (097) 946 90 79, (099) 146
60 19, e-mail: natalya041162@gmail.com
ORCID: 0000-0002-6729-2226

Голованова Наталья Викторовна,
аспірант 3-го курса кафедры политоло-
гии и философии Харьковского региональ-
ного института Национальной академии
государственного управления при Прези-
денте Украины, 61000, г. Харьков, Мос-
ковский просп., 75, тел.: +38 (097) 946 90
79, (099) 146 60 19 e-mail: natalya041162@
gmail.com

ORCID: 0000-0002-6729-2226

Holovanova Natalia Viktorivna,

*Ph.D. student of the 3rd year of the Department of Political Science and Philosophy of the
Kharkiv Regional Institute of the National Academy of Public Administration under the Presi-
dent of Ukraine, 61000, Kharkiv, Moskovskiyi Prospekt, 75, tel.: +38 (097) 946 90 79, (099)
146 60 19, e-mail: natalya041162@gmail.com*

ORCID: 0000-0002-6729-2226

DOI <https://doi.org/10.31618/vadnd.v1i14.101>

ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ У ПРОСТОРІ УКРАЇНА–ЄС (У СВІТЛІ ТЛУМАЧЕНЬ ПЛОТИНА, ЛЕВІНАСА І СИНКРЕТИЧНИХ ПІДХОДІВ У ФІЛОСОФІЇ ДАВНЬОГО КИЄВА)

Анотація. Уточнено властивості сучасного медіапростору як суперпозиції фізичного, інформаційного та віртуального світів. Узагальнено різні підходи до понять “медіапростір”, “буття”, “іншість”, “контекст” в епоху постмодерну. Представлено питання європейської єдності у генезі, основні витоки інтеграції по-європейськи, причини проблемності збереження європейської ідентичності, діалогу та пов’язаної з ним теми розуміння в епоху метамодерну. Розглянуто інтерпретації цих понять Плотина, Левінаса та основні

характеристики філософії Київської Русі. Проаналізовано основні договори та джерела “м’якого” права Ради Європи в інформаційній сфері та цінності, які вони несуть своїм змістом. Розглянуто спільні дії України, Європейського Союзу та Ради Європи щодо впровадження прозорості медіавласності, мовлення територіальних громад, суспільного мовлення, цифрового мовлення, заходів з питань інформаційної безпеки. Проаналізовано зміст Угоди про асоціацію Європейського Союзу та України і акценти щодо захисту прав людини у системі міжнародного права. Наголошено на необхідності гнучких підходів та перегляді публічної політики у всіх сферах в умовах глобалізації. Приведені ціннісні принципи нового публічного урядування та основні регуляторні механізми в європейському кіберпросторі. Зазначені принципи та історія розвитку мовлення територіальних громад у Європі. Наголошено на пріоритетах державної політики в інформаційній сфері. Визначено проблеми вироблення сучасної інформаційної політики України. Запропоновані напрями удосконалення концепції сучасного європейського медіапростору та інформаційної політики у регіоні.

Ключові слова: європейська єдність, європейська ідентичність, європейський медіапростір, джерела “м’якого” права, прозорість медіавласності, мовлення територіальних громад, суспільне мовлення, цифрове мовлення, інформаційна безпека, інформаційна політика.

ЦЕННОСТНЫЕ ОРИЕНТИРЫ ИНФОРМАЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ В ПРОСТРАНСТВЕ УКРАИНА–ЕС (В СВЕТЕ ТОЛКОВАНИЙ ПЛОТИНА, ЛЕВИНАСА И СИНКРЕТИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ В ФИЛОСОФИИ ДРЕВНЕГО КИЕВА)

Аннотация. Уточнены характеристики современного медиaprостранства как суперпозиции физического, информационного и виртуального миров. Обобщены различные подходы к понятиям “медиапространство”, “бытие”, “различность”, “контекст” в эпоху постмодерна. Представлены вопросы европейского единства в генезисе, основные истоки интеграции по-европейски, причины проблемности сохранения европейской идентичности, диалог и связанной с ним темы понимания в эпоху метамодерна. Рассмотрены интерпретации этих понятий Плотина, Левинаса и основные черты философии Киевской Руси. Проанализированы основные договоры и источники “мягкого” права Совета Европы в информационной сфере и ценности, которые они несут своим содержанием. Рассмотрены совместные действия Украины, Европейского Союза и Совета Европы по внедрению прозрачности медиасобственности, вещания территориальных общин, общественного вещания, цифрового вещания, мероприятий по вопросам информационной безопасности. Проанализированы содержание Договора об ассоциации Европейского и Украины и акценты по защите прав человека в системе международного права. Отмечена необходимость гибких подходов и пересмотра публичной политики во всех сферах в условиях глобализации. Приведены

ценностные принципы нового публичного управления и основные регуляторные механизмы в европейском киберпространстве. Указаны принципы и история развития вещания территориальных общин в Европе. Отмечены приоритеты государственной политики в информационной сфере. Определены проблемы выработки современной информационной политики Украины. Предложены направления совершенствования концепции современного европейского медиапространства и информационной политики в регионе.

Ключевые слова: европейское единство, европейская идентичность, европейское медиапространство, источники “мягкого” права, прозрачность медиасобственности, вещание территориальных общин, общественное вещание, цифровое вещание, информационная безопасность, информационная политика.

VALUES OF INFORMATION POLICY IN THE SPACE OF UKRAINE-EU (IN THE LIGHT OF PLOTIN, LEVINAS AND SYNCRETIC APPROACHES IN THE PHILOSOPHY OF ANCIENT KYIV)

Abstract. Properties of modern media space as a superposition of the physical, informational and virtual worlds are specified. Different approaches to the concepts of “media space”, “being”, “otherness”, “context” in the postmodern era are generalized. The questions of European unity in the genesis, the main sources of integration in Europe, the causes of the problem of preserving European identity, dialogue and related topics of understanding and problems of European identity in the metamodern era are presented. The interpretation of these concepts of Plotinus, Levinas and the main features of the philosophy of the Kievan Rus is considered. The main treaties and sources of soft law of the Council of Europe in the information sphere and the values that they carry with their content are analyzed. The joint actions of Ukraine, the European Union and the Council of Europe on implementation of transparency of media ownership, broadcasting of territorial communities, public broadcasting, digital broadcasting, information security measures are considered. The content of the Association Agreement between Ukraine and Ukraine and the emphasis on the protection of human rights in the system of international law are analyzed. The need for flexible approaches and a review of public policy in all areas in the context of globalization are emphasized. The main regulatory mechanisms in European cyberspace are presented. Principles and the history of the development of broadcasting of territorial communities in Europe are mentioned. The priorities of the state policy in the informational sphere are emphasized. The problems of development of modern information policy of Ukraine are determined. Directions of improvement of the concept of modern European media space and information policy in the region are proposed.

Keywords: European unity, European identity, European media space, sources of soft law, media ownership transparency, broadcasting of territorial communities, public broadcasting, digital broadcasting, information security, information policy.

Постановка проблеми. Є різні підходи до розуміння сутності поняття медіапростору як такого та концепції інформаційного суспільства й до розуміння сутності глобалізації. З'ясування ціннісних вимірів медіапростору Україна–ЄС, який відтворює спільну інформаційну політику Європи й України, є важливим для уточнення цих понять і для напрацювання принципів інформаційної політики держав на етапі метамодерну як таких із певною перспективою у часі. Також важливим є розуміння витоків питання — історико-філософських аспектів формування інформаційної політики в Україні та Європі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання медіапростору та інформаційної політики досліджується у роботах Л. Абу-Луголд, П. Адамса, А. Аппадурі, Д. Аркілли, З. Баумана, У. Бека, Д. Белла, П. Бергера, Д. Блеквелла, Ж. Бодріяра, Н. Больца, С. Болл-Рокича, А. Бріггза, М. Бугайські, П. Бурдье, Е. Гідденса, Є. Гофмана, Р. Дарендорфа, К. Девідсона, Ж. Дельоза, Ж. Дерриди, М. Дефлюера, Ф. Діна, І. Дзялошинського, Г. Зиммеля, Л. Іригарея, М. Кастельса, П. Коблі, Р. Кордрі, Н. Коулдрі, Р. Куденхова-Калергі, П. Лазарсфельда, Ж. Лакана, Г. Лассвела, А. Лефевра, Е. Левінаса, С. Леша, В. Ліппмана, Е. Лоренца, Т. Лукмана, Т. Люка, А. Маккарті, Г. Маклюена, Є. Нім, І. Пригожина, Д. Рашкоффа, Р. Робертсона, Д. Ронфледа, Е. Россі, П. Сорокіна, А. Спінеллі, Р. Стултса, Ф. Уєбстера, М. Уотерса, М. Флера, Д. Фолкхаймера, М. Фуко, С. Харрісона, А. Янссона, вітчизняних дослідників

М. Бурича, Є. Волкової, С. Грицай, Л. Зубанової, В. Ільганаєвої, С. Кулібаби, О. Крюкова, О. Петрунька, Т. Піскун, Г. Почепцова, М. Фезерстоуна, Р. Шведа, К. Шорома, Є. Юдіної та ін. Співробітництво України та Ради Європи, зокрема з питань інформаційної політики, серед вітчизняних науковців досліджують М. Анісімова, О. В'юницька, Л. Гіждіван, С. Горбатюк, І. Грицяк, В. Дзюндзюк, М. Жук, Н. Малиш, С. Матяж, Б. Мелех, С. Москаленко, А. Пазюк, Т. Перга, А. Полешко, П. Рабінович, І. Розпутенко, І. Тодоров, Ю. Федунь, В. Цвіатий та ін.

Метою статті є з'ясування ціннісних вимірів медіапростору Україна–ЄС, які створює спільна інформаційна політика Європи та України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Глобальний медіапростір усуває всі традиційні обмеження фізичного простору та скасовує будь-яку географічну віддаленість, а подальша глобалізація розкриває перед людством унікальні інформаційні, освітні, наукові та культурні можливості, формуючи людину медійну й нову, медійну цивілізацію. Актуальним стає платонівське *metaxis* — коливання між протилежним та одночасне їх використання. Це платонівське поняття частково визначає зміст метамодернізму. Народження неоплатонізму пов'язують з античним філософом Плотиним. Його вчення про подвійну діяльність і звернення до медіаплатонізму дають певний інструмент тлумачення зазначених понять і змістів: “від Єдиного “через розмаїття” походить множинність іншого — необмежена “вторинна” діяльність, яка ще не є

Розумом, а є утворюючою силою”, — таку діяльність Плотин називає “невизначене життя” (або “невизначена діада” — принцип множинності і невизначеності, існування якого було сформоване в найдавнішій платонівській традиції); це вторинна й необмежена діяльність, яка бере початок від Єдиного, до нього, зрештою, і повертається з певного роду “оберненням” [8, с. 393].

У зв’язку з цим Плотин говорить про “погляд, який ще не бачить”. Такий тип мислення — не є “дискурсивним”, не є “інференційним”, а охоплює “все одразу”. Діяльність плотинівського розуму є безкінечною й вічною, оскільки перебуває поза межами часу й тому виключає тривалість, неповноту. Крім того, Плотин значно глибше, ніж це до нього зробили платоніки, розвиває платонівську думку про красу, ототожнюючи її з досконалістю ідеального світу. Ступеням буття, за Плотином, відповідають ступені життя та ступені “яскравості від досконалого світу розуму до темряви найнижчих ступенів реальності, до матерії бачення форм, до матерії; бачення форм з боку Розуму уподібнюється світлу, що бачить інше світло, без зовнішніх засобів” [8, с. 394–395; 200].

Сучасні дослідники розвивають підходи до понять “медіапростір”, “буття” й “іншість”. За ідеями Б. Андерсона, “новий світовий порядок” ґрунтувався на “уявлених спільнотах”. Постмодерні “неосвітові порядки”, згідно з ідеями Т. Люка, є прикладами віртуальних спільнот, яким притаманний настільки високий рівень гіперабстракції, що час руйнує

історію, простір — реальність, а плин образів/інформації — соціальність. Паралельно відбувається перехід від “реальної політики”, яку здійснювали нації-держави в “історичному просторі”, до гіперреальної політики, яку втілюють під- і понаднаціональні колективні актори в постісторичному “кіберпросторі”. “Модель” передуює гіперреальному, гіперреальне “анулює” реальність. “Модель” має комбінаторний характер, за Ф. де Сосюром, моделі є “системами знаків”, “мініатюризованими одиницями”, з них формуються “матриці”, “банки пам’яті”. За Кінгом, урбанна та глобальна модерність, — простір, де “все тверде вивітрюється на повітрі”, причина — космополітизм потоків. За З. Бауманом, починає діяти стрижнева суперечність між “системністю” та “непередбачуваністю”.

Твори Ж. Дельоза, Ж. Деррида, Л. Іригарея, Ж. Лакана та М. Фуко перемістили наголос із закритої ідентичності на неясність і відмінність. Втрату фіксованих ідентичностей, яку деякі члени Франкфуртської школи сприйняли за ознаку занепаду, інші витлумачили як передвісника нової форми суспільства. Західна цивілізація опинилася перед подвійним викликом: ззовні — гібридизація західної культури внаслідок руху людей і символів з африканських, азійських та інших “орієнтальних” джерел, усередині — криза модерності.

Ми говоримо про суміш культур, поліетнічність, але недооцінюємо того, що Л. Абу-Луґолд назвала “половинностями”. При цьому явища культурного націоналізму на кшталт

“ніхонджінрону” (дискурс про унікальність Японії) — загальноживана практика [17, с. 25–31, 42–46].

На часі бачення медіапростору як суперпозиції фізичного, інформаційного та віртуального світів. Трансформується бачення поняття “контекст”. Сприйняття явища чи людини у контексті минулого, контексті майбутнього, контексті, який є суперпозицією контекстів різних часів тощо, руйнує саме поняття часу, а сприйняття об’єкта у просторі у контексті віртуалізації простору, абстрагування та пересування руйнує поняття самого простору. Трансформують картину медіапростору Космос і штучний суперінтелект. Навіть прогнози свідчення про вплив цих чинників у майбутньому (теорії С. Вайнберга, Ф. Дайсона, М. Тегмарка) суттєво трансформують зміст, картину й наше уявлення про медіапростір [29, с. 11–19]. Важливим є когнітивний підхід (Д. Блеквелл, К. Девідсон, Ф. Дін, Р. Кордрі) [18].

Одними із суттєвих складових медіапростору, важливими чинниками формування інформаційної політики є діалог і пов’язана з ним тема розуміння. Діалог є складним, багатовимірним явищем, яке в світлі викликів новітнього часу та модернізації державної інформаційної політики слід вивчати окремо. По праву неперевершеним теоретиком діалогу вважають Еманюеля Левінаса. Левінас спирається на феноменологічну спадщину Гуссерля та Хайдеггера й бачить в іншому співрозмовника, якого є бажання зрозуміти, але стосунки з ним виходять за межі розуміння. За Е. Левінасом, окрема істота може вважати себе тотальністю,

лише коли не в змозі мислити [10, с. 9–10]. Як така, що мислить, людина є тим, для кого зовнішній світ існує. Звідси — його філософія “третього” [10, с. 16–18]. Е. Левінас розкриває теми існування, ментальності, боголюдини, нової раціональності за Габріелем Марселем, страждання і тему міжлюдського. Він пише свою теорію промовляння як задоволення [10, с. 84–88, 115–117]. У розділі “Від “єдиного” до “іншого”. Трансценденція і час” Левінас викладає свою феноменологію усупільнення — “відповідальність, що, без сумніву, зберігає секрети усупільнення, чия цілісна безкорисність, нехай даремна в цих межах, називається любов’ю до ближнього...” [10, с. 169]. Левінас дає бачення “Я” і “Я-взагалі” у спілкуванні, поняття усупільнення у контексті часу в цілому, у контексті минулого та чистого майбутнього [10, с. 183–193].

Значені закономірності відбиваються, зокрема, в європейському інформаційному медіапросторі, серед іншого і в просторі Україна–ЄС.

Генеza європейської єдності втілюється у творах П. Дюбуа “Повернення Святої Землі”, Д. Аліґ’єрі “Про монархії”, М. де Бетюн “Герцог Сюллі”, В. Пенна “Все про сучасний та майбутній мир у Європі”, Дж. Бейлєрса, Ш. Сен-П’єра та ін. Концепціями євроінтеграції стали федералізм, функціоналізм, неофункціоналізм, транзакціоналізм і теорія інтерговернменталізму. Основоположником нової концепції миру став І. Кант. Ідеї його “Проекту вічного миру” є такими: мирний договір знищує всі причини майбутніх воєн; жодна держава не може бути

захоплена іншою як спадок або в результаті обміну, купівлі, або як подарунок; постійні армії згодом повинні зникнути; має бути заборонене використання державних позик на підготовку до війни та її ведення; жодна держава не має права втрутитися у справи іншої держави; жодна держава під час війни не може проводити такі дії, які унеможливають взаємну довіру в майбутньому.

Ідея європейської єдності реалізувалася кількома етапами. У 20–40-ві роки ХХ ст. Р. Куденхов-Калергі в книзі-маніфесті “Пан-Європа” (1923 р.) виклав принципи імплементації цієї ідеї: переведення ресурсів під колективний контроль, подолання протистояння між Німеччиною та Францією і взаємне визнання та гарантія кордонів, створення пан-європейського митного союзу та спільного економічного простору, створення “Сполучених Штатів Європи”.

У 1933 р. була запропонована нова програма Пан-європейського союзу. Після 40-х років ідея європейської єдності втілювалася у “Плані Тард’є”. Друга світова війна відродила ідею “єдиної Європи” (А. Спінеллі, Е. Россі, У. Черчилль); після неї почалося втілення ідеї за принципом наднаціональності Ж. Моне: “саме люди є істинною основою цивілізації”.

Окремі етапи втілення ідеї були такими: 40–50-ті роки ХХ ст.; 50–90-ті роки ХХ ст., 90-ті роки — нинішній час, утворення нового європейського культурного простору, єдина спадщина (міфи, символи, спогади) [2, с. 7–19, 30–49].

Основні витoki інтеграції по-європейськи є такими: впорядкований

індивідуалізм, сформований римським правом; особиста свобода, специфічний характер господарювання, суперечності між приватною власністю та партикуляризмом, колективне управління, об’єднуючий фактор європейської ідентичності, політична система — “картель еліт” (Р. Дарендорф), ставка на науку й технології, утворення єдиного наукового простору.

Причинами проблемності збереження європейської ідентичності (за Р. Шведом, К. Шором, П. Бергером, Р. Дарендорфом та У. Беком) є ті виклики, з якими стикається сучасна публічна політика держав: процес подальшого розширення Євросоюзу, формування нового світоустрою, процеси глобалізації, зміна природи, структури й форм модерних держав (“денаціоналізація — ерозія або трансформація національної держави у державу транснаціональну”), зміна характеру цивілізаційних загроз і нездатність національних держав самостійно вирішувати проблеми безпеки, руйнування/стирання кордонів, формування інформаційного суспільства, потреба альтернативних орієнтирів, зростання рівня масових міграцій людей, появи феномену номадизму як нового способу життя та мислення людини у ХХІ ст., трансформування смислового поля диспозиції “свій — чужий — інший”, трансформація ідентичності, масова культура, криза журналістики та ін.

З огляду на зазначені виклики у формуванні інформаційної політики ЄС та Рада Європи спираються на принципи New Public Governance, яке запроваджує форми управління, орієнтовані на споживача, ринок і

власних співробітників (перехід від адміністрування до менеджменту); приділяє значну увагу досягненню результатів і персональній відповідальності керівників; орієнтується на створення гнучких організацій, відмовляється від принципу чіткого розподілу політичної та адміністративної діяльності, використовує певні ринкові методи у своїй діяльності, підтримує тенденцію до зменшення ступеня й сфери впливу органів влади, приділяє значну увагу чіткому та якісному визначенню організаційних і персональних цілей.

Ціннісні принципи New Public Governance є такими:

- не ізольований, а партнерський характер процесу ухвалення рішень;
- розподілена відповідальність;
- скоординовані й інтегровані цілі та завдання;
- критерій успіху — не результат, а процес;
- ключовий атрибут — не професіоналізм, а чутливість;
- орієнтири: мережі, інтеракції, взаємодія, колективні дії, взаємовідповідальність, відкритість, підзаконність, партнерство, діалог, керованість, довіра, розмаїття мов, зорієнтованість на консенсус [16, с. 115–119].

13 червня 2017 р. Європейський Союз та Україна провели щорічний Діалог з питань прав людини. В Угоді про асоціацію вони заявили про взаємну повагу до таких спільних цінностей, як демократичні принципи, верховенство права, ефективне управління, права людини та засадничі свободи. Водночас є прагнення зберегти розмаїття європейських

культур, толерантність і свободу особистості, вирішити проблеми (як-то ксенофобія, національні меншини, нетерпимість, навколишнє середовище, наркотики, злочинність, зовнішня агресія) та підтримати реформи у країнах ЄС.

Такі цінності були заявлені практично в усіх документах 1991–2017 рр., ухвалених Радою Європи щодо України, починаючи з Декларації Ради Європи щодо України від 02.12.1991 р. [19–28]. Спільна програма ЄС та РЄ “Зміцнення інформаційного суспільства в Україні” 2015 р. містить План дій з лібералізації ЄС візового режиму для України [5]. Діяльність Ради Європи, членом якої Україна стала після приєднання до Статуту РЄ 9 листопада 1995 р., передбачає розвиток міжнародно-правового регулювання інформаційної сфери.

Усі документи, які ухвалюються на рівні ЄС щодо медіапростору, зокрема Інтернету, як керівні принципи мають такі акценти щодо захисту прав людини: доступ і недискримінація, свобода вираження думок та інформації, зібрання, об’єднання й участь, приватне життя та захист даних, освіта й грамотність, діти та молодь, ефективні механізми правового захисту [6, с. 172, 195–202].

В умовах глобалізації стає важливим питання гнучких підходів, перегляду стилю публічної політики в усіх сферах. Можна виділити чотири основні конкуруючі регуляторні механізми у кіберпросторі: національно-правове регулювання сфери телекомунікацій, саморегулювання на рівні окремих компаній чи корпорацій, двосторонні угоди між ЄС та

його країнами-членами із США або між окремими компаніями та багатосторонні переговорні платформи, наприклад, ОЕСР, ICANN, СОТ, ООН [6, с. 53–54].

Медіареформи є одним із зобов'язань України перед Європейським Союзом у рамках виконання Угоди про асоціацію, що була синхронно ратифікована сторонами у вересні 2014 р. Серед найбільш важливих спільних проектів у межах Рамкової програми співробітництва (РПС) України з Радою Європи та Євросоюзом 2014–2017 рр. є проект “Свобода медіа в Україні”. Поняття “свобода медіа” є одним із базових у визначенні наявності “свободи думок” [24].

Протягом 2014–2017 рр. в Україні впроваджено дії щодо:

- надання телерадіоорганізаціями та провайдерами програмної послуги — інформації про структуру медіавласності (прозорість медіавласності);
- мовлення територіальних громад;
- суспільного мовлення;
- цифрового мовлення;
- заходів з питань інформаційної безпеки [3; 7; 13; 14].

Мовлення громад діє на базі громадянського суспільства та участі суспільства. Воно є незалежним від державної влади, в т. ч. місцевої, і створюється шляхом добровільного об'єднання, діє із суспільною метою, а не заради приватної вигоди, забезпечує громадам доступ до інформації та надає право голосу, сприяє дискусіям на рівні громад, обміну інформацією та знаннями, а також допомагає ухвалювати суспільно

важливі рішення, що поглиблює демократію у країні. На цих засадах працює мовлення територіальних громад у Європі, створене у Західній Європі у 1980-х років одночасно з початком розвитку приватного мовлення, у Східній Європі — на початку 1990-х років разом із розвитком державного мовлення по завершенні радянського періоду; зараз воно найбільш представлене у Данії, Франції, Італії, Нідерландах і Сполученому Королівстві, є у Чехії, Естонії, Литві, Польщі й Румунії [11, с. 3–6].

6–7 червня 2017 р. у Києві відбувся експертний семінар “Європейські практики щодо інформаційної безпеки: законодавчі інновації та особливості імплементації”, у процесі якого були обговорені Доктрина інформаційної безпеки України, 2017 р., Резолюція Європейського Парламенту від 23 листопада 2016 р. про стратегічні комунікації ЄС для протидії пропаганді проти нього третіми сторонами (2016/2030(INI) та досвід європейських країн з питань безпеки.

Проголошено пріоритети державної політики в інформаційній сфері, зокрема: створення інтегрованої системи оцінювання інформаційних загроз, удосконалення повноважень регуляторних органів, які здійснюють діяльність щодо інформаційного простору держави; визначення механізмів регулювання, забезпечення повного покриття території України цифровим та Інтернет-мовленням, насамперед у прикордонних районах, а також на тимчасово окупованих територіях, боротьба з дезінформацією та деструктивною інформацією з боку Російської Фе-

дерації; стимулювання розвитку національного виробництва текстового й аудіовізуального контенту, зокрема шляхом створення системи квотування; забезпечення функціонування і належного фінансування Суспільного телебачення і радіомовлення України, створення системи мовлення територіальних громад, підтримка вітчизняної книговидавничої справи, зокрема перекладів іноземних творів; розвиток правових інструментів захисту прав людини та громадянина на вільний доступ до інформації тощо, комплексна підтримка розвитку механізмів саморегуляції засобів масової інформації, підвищення медіаграмотності суспільства, розвиток механізмів електронного урядування, інформування громадян України про діяльність органів державної влади, розвиток сервісів, спрямованих на більш масштабне й ефективне залучення громадськості до ухвалення рішень органами державної влади й органами місцевого самоврядування, сприяння формуванню культури суспільної дискусії та формування позитивного міжнародного іміджу України [4, с. 11–14].

У 2016 р. ухвалено Концепцію популяризації України у світі [9].

Проблемами вироблення сучасної інформаційної політики суто України, а отже, впровадження базових цінностей є брак універсальності підходів, їх антропоцентричної та когнітивної складової, вплив тоталітарних принципів, низькі просвітницькі та духовні стандарти як база законотворчості, мінімізована вага особистості в державі, засилля законів і підзаконних актів, їх нелако-

нізм, слабка кадрова політика й мінімальна роль у виробленні рішень спільноти вчених, митців, експертів і громади.

Недостатнім є спирання на історичні витоки української державності як такі. Україна здатна втілити у європейському медіапросторі цінності, які їй притаманні з часів Київської Русі, адже особливостями саме філософії цієї давньої держави є синкретизм, різноманітність підходів і поліфонія, кордоцентризм і любумудріє, києвоцентризм, єрусалимоцентризм і подорож, а також погляд на Київ як на втілення ідеї “граду Божого” на землі [1, с. 67–125].

Висновки та перспективи подальших досліджень. За умов ущільнення ноосфери, динамізму глобального медіапростору й насичення простору соціальними змістами маємо медіапростір Україна–ЄС багатоемоційним, полілогічним і полізмістовним. У формуванні інформаційної політики ЄС та Рада Європи спираються на принципи New Public Governance.

Україна останніми роками зазнала втрат щодо конкурентоспроможності. За умов негараздів економічної глобалізації (надвиробництво, надспоживання, фіктивні гроші) й такої загрози, як воєнна експансія, вона мусить виробляти інформаційну політику з урахуванням цих загроз.

На порядку денному стоїть універсальне міжнародно-правове регулювання Інтернету, кіберпростору та медіапростору. Потрібні підходи й методи постнекласичних наук, потрібна побудова єдиного європейського простору з урахуванням простору світового.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Кіярдонна Р.* Плотин / у кн. “Історія європейської цивілізації. Рим” під ред. Умберто Еко. — Харків: Фоліо, 2014. — 1104 с.
2. *Плотин.* Эннеады [Електронний ресурс] / Избранные трактаты. — Режим доступу: <http://www.theosophy.ru/lib/enne-ogl.htm>
3. *Фезерстоун М., Леш. С.* Глобалізація, модерність і опросторовлення суспільної теорії // у кн. “Глобальні модерності”, за ред. М. Фезерстоуна, С. Леша та Р. Робертсона, сер. “Зміна парадигми”. — К.: Ніка-Центр, 2013. — 400 с.
4. *Tegmark M.* The Mathematical Universe [Електронний ресурс] / October 2007. — Режим доступу: <https://arxiv.org/pdf/0704.0646.pdf>
5. *Blackwell J.* Leverage the Cognitive Domain of War [Електронний ресурс] / September 2012. — Режим доступу: <http://www.css.ethz.ch/en/services/digital-library/articles/article.html/153109/pdf>
6. *Левінас Е.* Між нами. Дослідження думки-про-іншого / Еманюель Левінас // Бібліотека ХХІ століття. — К.: Дух і Літера; Задруга, 1999. — 312 с.
7. *Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, 1950* [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf
8. *Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data, 1981* [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/108>
9. *Council of Europe Convention on Cinematographic Co-Production (revised) 2017* [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/220>
10. *European Convention on the Legal Protection of Services based on, or consisting of, Conditional Access, 2001* [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/178.htm>
11. *Full chronology of EU-Ukraine relations* [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://eeas.europa.eu/archives/delegations/ukraine/eu_ukraine/chronology/index_en.htm
12. *Raboy M.* Media and Democratization in the Information Society [Електронний ресурс] / M. Raboy // Communicating in the Information Society, edited by Bruce Girard and Sean O Siochru. — Geneva: UNRISD, 2003. — P. 113. <https://rm.coe.int/1680599369> [http://www.unrisd.org/80256B3C005BCCF9/httpNetITFramePDF?ReadForm&parentunid=26BE21C65B15A339C1256E550056A85F&parentdoctype=documentauxiliarypage&netitpath=80256B3C005BCCF9/\(httpAuxPages\)/26BE21C65B15A339C1256E550056A85F/\\$file/raboy.pdf](http://www.unrisd.org/80256B3C005BCCF9/httpNetITFramePDF?ReadForm&parentunid=26BE21C65B15A339C1256E550056A85F&parentdoctype=documentauxiliarypage&netitpath=80256B3C005BCCF9/(httpAuxPages)/26BE21C65B15A339C1256E550056A85F/$file/raboy.pdf)
13. *Declaration of the Committee of Ministers on human rights and the rule of law in the Information Society, 2005* [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.coe.int/t/dgap/goodgovernance/Activities/Public_participation_internet_governance/Declaration-Information-Society/011_DeclarationFinal%20text_en.asp
14. *Recommendation Rec(2002)1 of the Committee of Ministers to member states on the Guiding principles for sustainable spatial development of the European Continent, 2002* [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bbsr.bund.de/BBSR/EN/Publications/>

- IzR/2003/7Appendix5.pdf?__blob=publicationFile&v=3
15. *Recommendation* Rec(2004)15 of the Committee of Ministers to member states on electronic governance (“e-governance”), 2004 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.coe.int/t/dgap/goodgovernance/Activities/Key-exts/Recommendations/00Rec_2004_15egov_en.asp
 16. *Resolution* 1191 (1999) Information society and a digital world [Електронний ресурс] // Official Gazette of the Council of Europe. — May 1999. — Режим доступу: <http://assembly.coe.int/Mainf.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta99/ERES1191.htm>
 17. *Зміцнення* інформаційного суспільства в Україні [Електронний ресурс] // IGF-UA 2015. Роман Шлапак, Керівник Спільної програми Європейського Союзу та Ради Європи. — Режим доступу: <http://old.inau.org.ua/15.3426.1.0.1.0.phtml>
 18. *Інтеграція* України в європейське інформаційне суспільство: виклики та завдання [Електронний ресурс] / упорядкув. і заг. ред. А. В. Пазюк. — Київ, 2014. — Режим доступу: <https://rm.coe.int/1680599369>
 19. *Договори* та конвенції Ради Європи, ратифіковані Україною [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.coe.int/ru/web/conventions/search-on-states/-/conventions/treaty/country/U>
 20. *Інфографіка* [Електронний ресурс] // Сайт Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення. — Режим доступу: <https://www.nrada.gov.ua/category/infografika/>
 21. *Проект* Закону про засади діяльності мовлення територіальних громад в Україні 22.12.2017 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60789
 22. *Прозорість* медіавласності [Електронний ресурс] // Сайт Нац. ради України з питань телебачення і радіомовлення. — Режим доступу: <https://www.nrada.gov.ua/prozorist-mediavlasnosti/>
 23. *Суспільне* мовлення [Електронний ресурс] // зб. документів Ради Європи. — Режим доступу: <https://rm.coe.int/native/1680706eb2>
 24. *Мовлення* громад в Україні: можливості для розвитку [Електронний ресурс] // Аналітичний звіт, Стівен Баклі. — Режим доступу: <https://rm.coe.int/16806a6732>
 25. *Європейські* практики щодо інформаційної безпеки: законодавчі інновації та особливості імплементації // Матеріали семінару, 6–7 червня 2017 р., проєкт Ради Європи “Зміцнення свободи медіа та створення системи Суспільного мовлення в Україні”. — Київ, 2017. — 55 с.
 26. *Концепція* популяризації України у світі [Електронний ресурс] / 2016. — Режим доступу: http://mip.gov.ua/files/pdf/MIP_Pop_Ukr_04.pdf
 27. *Горський В.* Біля джерел / В. Горський. — К.: ВД “Києво-Могилянська академія”, 2006. — 262 с.

REFERENCES

1. *Kiiardonna R.* (2014) Plotyn / “Istoriia yevropeiskoi tsyvilizatsii. Rym” [History of European civilization], ed. Umberto Eko / Folio, Kharkiv, Ukraine.
2. *Plotyn.* Enneadi [Enneads] / Selected treatises / available at: <http://www.theosophy.ru/lib/enne-ogl.htm>
3. *Fezerstoun M., Lesh S.* (2013) Hlobalizatsiia, modernist i oprostovlennia suspilnoi teorii [Globalization, moderation and opproportionation of social theory] // “Hlobalni modernosti” [in the book. “Global Modernities”], ed. M. Fezerstoun, S. Lesh and R. Robert-

- son, ser. "Zmina paradyhmy" [Changing the paradigm] / Nika-Center, Kyiv, Ukraine.
4. *Tegmark M.* (2007) The Mathematical Universe, available at: <https://arxiv.org/pdf/0704.0646.pdf>
 5. *Blackwell J.* (2012) Leverage the Cognitive Domain of War, available at: <http://www.css.ethz.ch/en/services/digital-library/articles/article.html/153109/pdf>
 6. *Levinas E.* (1999) Mizh namy. Doslidzhennia dumky-pro-inshoho [Between us. The study of thought-about-another] / Emaniel Levinas // Biblioteka XXI stolittia [Library of the XXI Century] / Dukh i Litera. Zadruga, Kyiv, Ukraine.
 7. *Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms*, 1950, available at: http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf
 8. *Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data*, 1981, available at: <http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/108>
 9. *Council of Europe Convention on Cinematographic Co-Production (revised)*, 2017, available at: <http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/220>
 10. *European Convention on the Legal Protection of Services based on, or consisting of, Conditional Access*, 2001, available at: <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/178.htm>
 11. *Full chronology of EU-Ukraine relations*, available at: http://eeas.europa.eu/archives/delegations/ukraine/eu_ukraine/chronology/index_en.htm
 12. *Raboy M.* (2003) Media and Democratization in the Information Society / M. Raboy // Communicating in the Information Society, ed. Bruce Girard and Sean O Siochru, UNRISD, Geneva, available at: <https://rm.coe.int/1680599369> [http://www.unrisd.org/80256B3C005BCCF9/httpNetITFramePDF?ReadForm&parentunid=26BE21C65B15A339C1256E550056A85F&parentdoctype=documentauxiliarypage&netitpath=80256B3C005BCCF9/\(httpAuxPages\)/26BE21C65B15A339C1256E550056A85F/\\$file/raboy.pdf](http://www.unrisd.org/80256B3C005BCCF9/httpNetITFramePDF?ReadForm&parentunid=26BE21C65B15A339C1256E550056A85F&parentdoctype=documentauxiliarypage&netitpath=80256B3C005BCCF9/(httpAuxPages)/26BE21C65B15A339C1256E550056A85F/$file/raboy.pdf)
 13. *Declaration of the Committee of Ministers on human rights and the rule of law in the Information Society*, 2005, available at: http://www.coe.int/t/dgap/goodgovernance/Activities/Public_participation_internet_governance/Declaration-Information-Society/011_DeclarationFinal%20text_en.asp
 14. *Recommendation Rec(2002)1 of the Committee of Ministers to member states on the Guiding principles for sustainable spatial development of the European Continent*, 2002, available at: http://www.bbsr.bund.de/BBSR/EN/Publications/IzR/2003/7Appendix5.pdf?__blob=publicationFile&v=3
 15. *Recommendation Rec (2004)15 of the Committee of Ministers to member states on electronic governance ("e-governance")*, 2004 available at: http://www.coe.int/t/dgap/goodgovernance/Activities/Key-exts/Recommendations/00Rec_2004_15e-gov_en.asp
 16. *Resolution 1191 (1999) Information society and a digital world [Електронний ресурс]* // Official Gazette of the Council of Europe, available at: <http://assembly.coe.int/Mainf.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta99/ERES1191.htm>
 17. *Zmitsnennia informatsiinoho suspilstva v Ukraini (2015) [Strengthening the Information Society in Ukraine]* // ed. Roman Shlapak

- / available at: <http://old.inau.org.ua/15.3426.1.0.1.0.phtml>
18. *Intehratsiia* Ukrainy v yevropeiske informatsiine suspilstvo: vyklyky ta zavdannia (2014) [Integration of Ukraine into the European Information Society: Challenges and Tasks] // ed. Paziuk A. V. / Kyiv, Ukraine, available at: <https://rm.coe.int/1680599369>
 19. *Dohovory* ta konventsii Rady Yevropy, ratyfikovani Ukrainoi [Treaties and conventions of the Council of Europe ratified by Ukraine] // available at: <http://www.coe.int/ru/web/conventions/search-on-states/-/conventions/treaty/country/U>
 20. *Infografika* [Infographics] // Sait Natsionalnoi rady Ukrainy z pytan telebachennia i radiomovlennia [The site of the National Council of Ukraine on Television and Radio Broadcasting] available at: <https://www.nrada.gov.ua/category/infografika/>
 21. *Draft* Law on the Principles of Broadcasting of Territorial Communities in Ukraine, 22.12.2017, available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60789
 22. *Prozorist* mediavlasnosti [Transparency of media ownership] // Sait Natsionalnoi rady Ukrainy z pytan telebachennia i radiomovlennia [The site of the National Council of Ukraine on Television and Radio Broadcasting] available at: <https://www.nrada.gov.ua/prozorist-mediavlasnosti/>
 23. *Suspilne* movlennia [Public Broadcasting] // Zbirnyk dokumentiv Rady Yevropy [Council of Europe Documents] / available at: <https://rm.coe.int/native/1680706eb2>
 24. *Movlennia* hromad v Ukraini: mozhlyvosti dlia rozvytku [Community Broadcasting in Ukraine: Opportunities for Development] // Analytical Report, Stephen Buckley / available at: <https://rm.coe.int/16806a6732>
 25. *Yevropeiski* praktyky shchodo informatsiinoi bezpeky: zakonodavchi innovatsii ta osoblyvosti implementatsii (2017) [European practices in the field of information security: legislative innovations and implementation peculiarities] // Materialy seminaru, proekt Rady Yevropy "Zmitsnennia svobody media ta stvorennia systemy Suspilnoho movlennia v Ukraini" [Workshop materials, draft Council of Europe "Strengthening Freedom of the Media and Creating a Public Broadcasting System in Ukraine"/ Kyiv, Ukraine.
 26. *Kontseptsii*a populiaryzatsii Ukrainy u sviti (2016) [The concept of Ukraine's popularization in the world], available at: http://mip.gov.ua/files/pdf/MIP_Pop_Ukr_04.pdf
 27. *Horskyi* V. (2006) Bilia dzherel [Near sources] / Horskyi Vilen / VD "Kyiv-Mohyla Academy", Kyiv, Ukraine.